

יש סיבה לזעם הרפובליקני: מזכר ההבנות הצפוי הוא הישג איראני

written by אלי קלוטשטיין | 25.05.2026

איך לשפוט את ההסכם המתגבש עם איראן, והאם הוא טוב או רע? לפני הכול צריך להדגיש כי כל עוד לא הונחה טיוטה רשמית וסופית, ניתן להביט על הדברים רק בהתאם לדיווחים השונים והסותרים שמתפרסמים בתקשורת. הדיווחים הללו גם הם חלק מטקטיקת המשא ומתן, ובין היתר מהווים ניסיון של שני הצדדים למקסם את הרווחים ששיגו במסגרת הסכם, אם יחתם כזה.

למה הפעם התחושה שונה, ובניגוד לעבר נראה כאילו אכן אנו עומדים בפני השלמת המגעים? בין היתר, כי הפעם נראה ששני הצדדים מאשרים כי חלה התקדמות, וכי יש אפשרות ממשית לקראת סיכום. בנוסף, מהפרסומים השונים מתברר כי דבר אחד השתנה: אם עד כה היה קשה לגשר על הפערים בין איראן לארה"ב, והיה צורך שמישהו יתגמש ויוותר, נראה שהפעם כך אכן קורה. טהרן מצידה מוכנה להתחייב ברצינות שתוציא את האורניום המועשר מחוץ למדינה ותפסיק את ההעשרה, ואילו ארה"ב תפשיר כספים לאיראנים, תסיר את המצור על מצרי הורמוז ועוד.

החתימה על מזכר ההבנות, אם תקרה, תוביל לעוד 60 ימי דיונים על נוסח סופי, שרק אז תביא את המגעים לסיומם. ובשלב הזה האם ניתן לומר שמדובר בהסכם טוב? ודאי שכל דבר שנעשה במו"מ, מטבע הדברים, אינו יכול להיות רק לטובת צד אחד או מושלם. מכיוון שארה"ב לא הצליחה לכפות על איראן עד כה הסכם שנוח לה, הוא מכיל צדדים שפחות טובים לה, לנו בישראל וגם לאזור כולו.

ובכל זאת, יש הרבה סיבות לכך שרפובליקנים בולטים, בעיקר מהאגף הניצי, זועמים. לפי הפרסומים על ההסכם המתגבש, אין בו התייחסות לטילים או לפרוקסי [2] מה שמותיר על כנו את האיום לא רק על ישראל ומדינות האזור, אלא גם על מדינות אירופה. במהלך המו"מ האיראנים איימו בפירוש לשגר טילים על אירופה, ואמרו כי יש בידם כאלה שמגיעים לטווח הזה. כזכור, במהלך המלחמה הם ניסו לשגר טילים לכיוון בסיס דיאגו גרסייה באוקיינוס ההודי, שמרוחק כ-4,000 ק"מ מאיראן.

כמו כן, ההסכם למעשה מעביר מסר לאיראן, כמו גם לאזור כולו, כי גורם ש"שובר את הכלים" ותוקף מתקני אנרגיה, תחנות כוח גרעיניות, סוגר מעברי מים בינלאומיים בניגוד לחוק ומשגר טילים ללא אבחנה זוכה לפרס. אם עד כה האיראנים נדחקו לפינה בגלל מצבם הכלכלי, ההסכם הזה עתיד לאפשר להם חבל הצלה שעשוי לחלץ אותם מהצרה, למרות כל מה שעשו. כמו כן, הוא יעודד אותם ואת התומכים שלהם לנהוג באופן דומה בעתיד, ולצאת נשכרים.

יתרה מכך, אחד ההישגים האיראניים ² עוד במהלך המו"מ, ובוודאי כעת ³ הוא ההצלחה לגרור את הדיונים גם לזירה הלבנונית ולכרוך אותה בכל הסכם. המגבלות שהוטלו על ישראל ביחס לתקיפות בביירות, למשל, מתעצמות עכשיו הרבה יותר אם בהסכם הנוכחי תקבע איראן הפסקת אש בארץ הארזים.

ישנו כמעט רק דבר אחד טוב שאפשר להצביע עליו בהסכם, והוא סוגיית הגרעין ⁴ אם וכאשר תקרה. הנשיא דונלד טראמפ יצא למלחמה הזאת, וזכה לגיבוי עליה, רק משום שהתחייב להיפטר מהסכנה של פצצה גרעינית בידי האייתוללות. זו הייתה מטרת המו"מ לפני המלחמה, והסיבה העיקרית להפצצות כעת. אם ישיג את מבוקשו, ובצירוף הנזק שנגרם לתוכנית הגרעין ולמדענים, הרי שסכנת הגרעין אכן עשויה לפחות.

לצד זאת, פתיחת מצרי הורמוז בוודאי תסב הקלה לעולם, תוריד את מחירי הדלק, ותיתפס כהישג לטראמפ ⁵ שהתחייב לאפשר תנועה במצרים בכוח או בהסכם. אגב, אף שסוגיית הטילים לא נכנסה לטיוטה, לפי שעה, אם טענות ישראל וארה"ב על הפגיעה בשרשרת הייצור נכונות, הרי שגם איום זה נדחק לאחור, לפחות בינתיים, עד שתצליח טהרן לשקם את היכולת התעשייתית לבנות עוד. אומנם, אנו יודעים שהאיראנים עושים זאת בזריזות, והנשק שהוכיח את עצמו בוודאי יקבל עדיפות בעיניהם.

ואחרי הכול, חשוב לומר שטיב ההסכם ייקבע הרבה מאוד גם בהתאם לאותיות הקטנות ולאופן היישום שלו: עד כמה יוגבלו ארה"ב וישראל מהמשך התקיפות נגד איראן או ארגוני הפרוקסי שלה? האם ידיה של ישראל ייכבלו לחלוטין בעזה או בלבנון, והאם תיאלץ להסיג את חיילי צה"ל? איך יוצא החומר הגרעיני מאיראן, ומה יהיה התפקיד של סבא"א בתהליך הזה? איך יתבצע הפיקוח על כך שאיראן לא תמשיך להעשיר אורניום או לפתח גרעין בסתר, ולפי איזה מנגנון ישוחררו לה הכספים לשיקום המדינה וכלכלתה? האם יש דרך למנוע ממנה לנצל את הכסף הזה גם לקידום טרור או בניית טילים?

לשאלות האלה יש הרבה מאוד חשיבות, והתשובה להן תסתתר בין סעיפי ההסכם. אם יתברר שבדומה להסכמים אחרים שסגר הנשיא טראמפ מאז תחילת כהונתו הנוכחית הוא מלא ביותר חורים מגבינה, הרי שלא לחינם יצא הקצף של בכירים רפובליקנים בארה"ב. מצב כזה בהחלט צריך להדאיג אותנו כאן גם בישראל, שכן יש לו השלכות שליליות עלינו ועל האזור כולו.

פורסם במעריב, בתאריך 25 במאי, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.